

forstaa, at de under den nu bestaaende Samfundsordning og med en Statsstyrelse, som har saa mange Mangler og Brøst, ville gøre Forsøg paa at give Statsstyrelsen stadig større Læs at trække. Allermindst forstaa jeg, at man vil gøre det, naar man staar over for en Regering, som ikke attraar en saadan Statsdrift, idet vi jo tværtimod have hørt Udtalelser af den ærede Minister, hvori han selv udrer Tvivl om, at Statsdriften i det foreliggende Tilfælde vil kunne gennemføres paa en tilfredsstillende Maade, naar man tager Hensyn til Beføstningen.

Rent forretningsmæssig set tror jeg, der er to Veje at gaa for det danske Landbrug, nemlig enten selv at tage Sagen i sin Haand og sørge for Ekspeditionen og selv udvælge den ledende Administration eller at henvende sig til et privat Selskab. I sidstnævnte Tilfælde er det ikke bundet til et enkelt Selskab, f. Eks. det forenede Dampskibsselskab, men det kan henvende sig hvor som helst, altsaa f. Eks. ogsaa til England og gøre Forsøg paa at opnaa de billigst mulige Fragter i Forbindelse med Sikkerhed, for, at der bliver Afstolingsrum, Bestemmelser om Rejsens Hurtighed og Garanti for Varernes gode Behandling. Men for at et privat Selskab skal kunne gøre det, maa det anskaffe sørlige Skibe, som ere egnede til denne Fart, thi man finder ikke Skibe fuldt færdige, der ere egnede hertil. Selskabet maa derfor til Gengæld stille den Fordring til Landbruget, at Kontrakten ikke maa kunne opsiges med et halvt eller et helt Mars Varsel, fordi der maaftes komme et billigere Tilbud fra et konkurrerende Selskab, thi ellers kan selvfølgelig intet Selskab gaa ind paa at paatage sig den Beføstning at bygge ny, store Skibe til denne Fart. Landbruget bør sige: Vi garanterer en vis Minimums-eksport — man har jo noget bestemt at gaa efter, da man jo ved, at der er udført 63 Mill. Pund Flæsk og 11 Mill. Pund Smør — og vi binde os til et vist Kvantum, og man bør da sige: Hvis dette Kvantum bliver mindre, betale vi et Tillæg til Fragten, og hvis det bliver større, forlange vi en Rabat. Det er den rent forretningsmæssige Maade, hvorpaa et privat Selskab kan overtage en saadan Kontrakt, og jeg tvivler ikke om, at et saadant Selskab vilde være i Stand til at sejle et Statskøbskøb sønder og sammen. Jeg

tror endvidere, det vil kunne opnaa et godt Udbytte med Fragtsatser, der ere saa lave, at man ved Statsdrift vilde sætte mange Penge til derved. Jeg antager altsaa, at det er langt heldigere, om Landbruget først gør Forsøg paa at opnaa en saadan Overtønstomst med et privat Selskab, fremfor at kaste sig ind i en Statsdrift, om hvis Konsekvenser sikkert ingen kan danne sig nogen Mening.

Man har talt om — og det er sikkert begrundet — at en hel Del Smør under Transporten til England er blevet forringet i Kvaliteten, og at Flæsk er kommet derover i slem Tilstand, og det ærede Medlem for Randers Amts 3dje Valgtreds (Staarup), der sidder her ved Siden af mig, sagde, at der var ikke saa Tilfælde, hvor Prisen i England var bleven formindstet med indtil 10 s. 15 sh. pr. Cwt. Naar vi staa lige over for saadanne Ulemper, saadanne kolossale Tab for Landbruget, forarsagede ved, at Varerne ikke komme over til England i god Tilstand, synes jeg, at Landbruget paa den anden Side maatte være meget villigt til at betale lidt mere Fragt for at saa Varerne førte over i god Tilstand, og der er ikke Tvivl om, at man vil kunne opnaa dette ad privat Vej. Jeg synes, det er overordentlig heldigt i alle disse Forhold at have rent Regnskab, ikke blot i det private Liv men ogsaa overalt, hvor det gælder offentlige Anliggender. Jeg tror, at man til hævende og sidst altid staar sig bedst derved, og Landbruget staar sig ogsaa bedst ved at betale Fragter, der svare til Udgifterne, i Stedet for at faa en Statsdrift, der koster en hel Del Penge og medfører et Tab, hvorefter Landbruget dog til hævende og sidst kommer til at betale Hovedparten, om ikke direkte saa dog indirekte.

Idet jeg her har talt imod Statsdriften, er jeg paa det rene med, at jeg her i Salen og isærligt hos Agrarerne, hvis Ben jeg altid har været og fremdeles vil vedblive at være, vil vække Utilfredshed. Endnu umiddelbart forinden jeg tog Ordet, kom en Ben hen til mig og sagde: De maa da endelig ikke tale imod Statsdriften, for saa vil man blive misfornøjet. Men jeg er nu af den Anskuelse, at man altid skal sige sin Mening og allernærest bør gøre det, naar man bliver opfordret til ikke at gøre det, fordi Stemningen kan vende sig imod en. Naar mine